

Paraules patrimonials i cultismes

Gran part de les paraules del català provenen del llatí, com a llengua romànica que és.

La majoria d'aquestes paraules han arribat als nostres dies a partir de l'evolució natural del mot en llatí vulgar: les coneixem com a **paraules patrimonials**.

apis > abella
domina > dona
magister > mestre
pauper > pobre
populum > poble

GoodStudio / Shutterstock.com

Ara bé, el català també té paraules que s'han incorporat al nostre vocabulari directament de la forma llatina, sense patir l'evolució natural: són els anomenats **cultismes**. Molts d'aquests cultismes els trobem en el llenguatge tècnic i científic, perquè en aquests contextos es busquen paraules fidels al llatí.

àlbum, càtedra, currículum, espàtula, lapsus, memoràndum, pòdium, quòrum, radi, referèndum

Un cas especial de cultismes són els **llatinismes**, paraules o expressions llatines que s'han incorporat a la llengua sense cap tipus de modificació ni adaptació. S'aconsella escriure sempre en cursiva aquests mots, tant si es recullen en els diccionaris com si no.

a priori: amb anterioritat
a posteriori: amb posterioritat
in extremis: en l'últim moment
ipso facto: immediatament
modus operandi: manera d'obrar
quid pro quo: una cosa per una altra
vox populi: veu del poble, rumor popular

A banda dels cultismes, trobem els **semicultismes**, que són mots que provenen del llatí que només han sofert part de l'evolució natural, però sense arribar a completar-la.

miraculu > miracle

regula > regla

Un altre cas de paraules cultes són els **pseudoderivats** o **falsos derivats**. Són paraules que no s'escriuen com la resta de mots de la seva mateixa família, ja que provenen directament del llatí i no de mots catalans. És per això que són paraules de tipus culte.

A vegades poden aparèixer dubtes a l'hora d'escriure mots patrimonials i pseudoderivats que provenen del mateix terme llatí, especialment amb les parelles *u/o* i *b/v*.

<i>mot llatí</i>	<i>pseudoderivat</i>	<i>mot patrimonial</i>
<i>iuvenis</i>	juvenil	jove
<i>nutrire</i>	nutrició	nodrir
<i>titulus</i>	titulació	títol
<i>calvus</i>	calvície	calb
<i>cerebellum</i>	cerebral	cervell
<i>mobilis</i>	mòbil	moviment
<i>apicula</i>	apicultura	abella
<i>opera</i>	òpera	obra
<i>strictus</i>	estricte	estret